

บทบาททหารช่างต่อการพัฒนาประเทศในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก สมโชค จันทาสี
รองผู้บังคับการกรมทหารช่างที่ 2
กองพลพัฒนาที่ 2

วิทยาลัยการทัพบก
กันยายน 2560

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอกสมโชค จันทาสี
เรื่อง บทบาททหารช่างต่อการพัฒนาประเทศในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
วันที่ กันยายน 2560 **จำนวนคำ :** 5,726 **จำนวนหน้า:** 13
คำสำคัญ การพัฒนาประเทศ,พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่การพัฒนาประเทศเป็นประเทศที่มีการพัฒนาแล้วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา เพื่อให้ประชาชนในประเทศมีความอยู่ดี กินดี มีรายได้ อย่างพอเพียงสำหรับครอบครัว มีความสุขในสังคมได้ แต่ด้วยยังคงมีปัญหาภายในอีกมากมายที่จะต้องรีบแก้ไข โดยเฉพาะในปัจจุบันปัญหาความมั่นคงในประเทศในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงเป็นปัญหาหลักที่ทางรัฐบาลต้องรีบแก้ไข เพื่อสร้างสภาพที่สงบสุขแก่กุลแก่การพัฒนาประเทศ กองทัพบกซึ่งเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งซึ่งมีภาระหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาี้ โดยการสร้างสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ สร้างความเข้าใจระหว่างภาครัฐ กับประชาชนในพื้นที่ ที่มีปัญหาความขัดแย้ง หน่วยงานทหารช่างเป็นเหล่าทหารเหล่าหนึ่งในกองทัพบก เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งต้องลงไปปฏิบัติหน้าที่สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อดังกล่าว โดยเป็นเครื่องมือช่วยในการเข้าถึงประชาชน และกลุ่มเป้าหมายด้วยการใช้การพัฒนาพื้นที่สร้างโครงสร้างพื้นฐานเป็นเครื่องในการเข้าถึงประชาชน และกลุ่มเป้าหมายโดยการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และใช้ขีดความสามารถของเหล่าทหารช่างเข้าพัฒนาพื้นที่ เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่เช่น การสร้างถนน สิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ ระบบน้ำสำหรับการอุปโภค บริโภค เป็นต้น ประกอบกับการทำงานด้านกิจการพลเรือนร่วมกับหน่วยงานที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ หน่วยทหารรบพิเศษปฏิบัติการจิตวิทยา หน่วยงานราชการในพื้นที่ ด้วยการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการเพื่อสร้างความไว้วางใจเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นจุดอ่อน ต่อการถูกชักจูงจากผู้ก่อความไม่สงบให้ปฏิบัติไปในทางที่ผิด เป็นการสร้างสภาพที่เหมาะสมเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

การทำวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาแนวทางในการที่จะพัฒนาความเจริญทางด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันทำให้เข้าถึงประชาชนและกลุ่มเป้าหมายได้ดีขึ้น พร้อมกับศึกษาความเหมาะสมในการใช้ ทหารช่างกับภารกิจในพื้นที่เพื่อความมั่นคงอย่างพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และศึกษาแนวทางในการพัฒนาเหล่าทหารช่างให้มีความพร้อมในการรับภารกิจพัฒนาประเทศในพื้นที่เพื่อความมั่นคงในอนาคต จากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์บทบาททหารช่างที่ปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นหน่วยงานที่มีความเหมาะสมที่จะใช้สำหรับการเข้าถึงประชาชนเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการทางด้านพื้นฐานให้กับประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีสร้างการยอมรับจากประชาชนได้ง่ายกว่า และเร็วกว่าหน่วยงานอื่นๆ ตอบสนองต่อภารกิจที่ได้รับมอบจากผู้บังคับบัญชาได้รวดเร็วทันต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เป็นหน่วยงานที่เหมาะสมที่จะใช้ทางด้านการจัดการพลเรือนร่วมกับหน่วยงานช่วยเหลือประชาชนอื่นๆ และจากผลการประเมินความพึงพอใจของการปฏิบัติงานจากประชาชนและจากหน่วยงานที่ร่วมกันปฏิบัติงานเป็นเครื่องยืนยันในผลสำเร็จนี้ แต่อย่างไรก็ตามการใช้หน่วยงานทหารช่าง ควรใช้ในภารกิจที่ใกล้ชิดประชาชนในพื้นที่ และไม่ใช้หน่วยงานทหารช่าง ในงานที่ใหญ่เกินขีดความสามารถ ซึ่งภารกิจบางอย่างภาคเอกชนสามารถดำเนินการเองได้ และกำลังพลของเหล่าจะต้องได้รับการฝึกอบรมทั้งด้านงานช่างเพื่อการพัฒนาประเทศ และงานกิจการพลเรือน มีการพัฒนาด้านยุทธโศปกรณ์ที่ครบถ้วนทันสมัย มีความพร้อมในการรับมอบภารกิจ และที่สำคัญที่สุดต้องทำงานแบบบูรณาการร่วมที่ประชาชน หน่วยงานในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสนิทสนมไว้นื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน ช่วยสร้างสภาวะที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

ABSTRACT

AUTHOR : Col. Somchok Jantasee

TITLE : Army Engineer's Roles in Development of the Country
in Three Southern Border Provinces

DATE : September 2017 WORD COUNT: 5,726 PAGES :13

KEY WORD :Development of the country in three southern border
provinces

CLASSIFICATION :Unclassified

Thailand is reaching the development of the country to become developed country in economic, social and psychological aspects in order that domestic people live well, earn enough income for their family to live happily. However, there are still internal issues that have to be quickly solved; especially, current national security problem in the three southern border provinces remains a major issue that the government must quickly resolve to set peaceful environment conducive to the development of the country. The Royal Thai Army is the main unit responsible for solving this problem to set peaceful conditions for national development, to build understandings between the government and people in the conflict area. The army engineer is one of the branches in the Royal Thai Army responsible for setting such supportive condition by being used as a tool to approach people and target group by developing and building infrastructure applying Royal strategy, "understanding, access, development", sufficiency economy philosophy and capability of the engineer units to access the area in order to meet the basic needs of the people in the three southern border provinces such as building roads, livelihood facilities, water system for consumption, for instance. In addition, the army engineer operates civil affairs work with other units working in the three southern border provinces area including mobile medical units, psychological operations units and local authorities with integrated collaborative working

to build trust and reach the weakest target group misled by insurgents in order to create suitable conditions to support the development of the country.

This research aims to study the ways in which infrastructure development can meet the needs of people in the area, which will result in mutual trust and better reach people and target group, along with studying the suitability of using the engineer units with operations for stability in the three southern border provinces, as well as, studying the development of the army engineer to be ready to receive the mission for national development in the area for stability in the future. Based on the research and analysis of the role of the army engineer operating missions in the three southern border provinces, the army engineer is suitable to use to reach the people in the area for the reason that they can satisfy the basic needs of the people as well as build acceptance from the people easier and faster than other units, moreover, the army engineer can respond to the missions given by commander and to the needs of the people in the area quickly and in time and also are proper to be used for civil affairs operations by cooperating with other public agencies in which the satisfaction assessments from the people and from other co-operative units in the area confirm this result. However, the use of the army engineer should be for the mission that closes to the people in the area and avoid giving missions that exceeds the capability of the army engineer because, for some missions, private units or agencies can complete a mission themselves, also, the army engineer's personnel have to be trained in both fields of engineer for national development and that of civil affairs. Furthermore, the army engineer need to develop to fully have advanced armaments and to be prepared to receive the mission, and it is crucial that the army engineer integrates and collaborates with the people and local authorities in the area to build mutual trust in order to create condition to support the development of the country.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่องบทบาททหารช่างต่อการพัฒนาประเทศในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาจากคณาจารย์ของวิทยาลัย การทัพบก ทุกท่านที่ได้ช่วยประสิทธิประสาทความรู้ตลอดห้วงการทำวิจัย คณะผู้บังคับบัญชาของกองพลพัฒนาที่ 2 ช่วยสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยที่จะเกิดประโยชน์ต่อกองทัพบกและกรมการทหารช่าง ที่สนับสนุนข้อมูลอันมีคุณค่าอย่างยิ่งในเชิงวิชาการตลอดห้วงการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณพันเอกหญิง ศศพินธุ์ วัชรธรรม นายทหารปฏิบัติการประจำ กรมยุทธศึกษาทหารบก ช่วยราชการส่วนการวิจัยและพัฒนาและวิชาการบริหารวิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้แนวทาง และตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียดจนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพันเอก ไพรวลัย จ้อยเจริญ รองผู้บัญชาการกองพลพัฒนาที่ 2 ที่กรุณาเป็นอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูง

บทบาททหารช่างต่อการพัฒนาประเทศในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่ประเทศที่จะปรับตัวเองเป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคม จิตวิทยา เพื่อให้ประชาชนในประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดี มีรายได้เพิ่มมากขึ้น มุ่งไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ด้วยปัญหาต่างๆของประเทศ ปัญหาแนวชายแดนและปัญหาภายใน ยังคงเป็นสาเหตุหลักในการยับยั้งการพัฒนา ในด้านต่างๆ ไม่สามารถพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่แนวชายแดน ปัญหาพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และปัญหาความขัดแย้งทางด้านการเมืองภายใน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

การปฏิบัติการของทหารจึงมีบทบาทมากขึ้นในการเป็นเครื่องมือๆ หนึ่งของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งสามารถแก้ไขได้รวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะทหารช่างซึ่งเป็นเครื่องมือหลักชนิดหนึ่งของกองทัพ ในการเข้าถึงประชาชนเป็นอย่างดี บทบาทของทหารช่างที่ถูกใช้ในการกิจต่างๆ จึงมีความสำคัญ ต่อความสำเร็จของภารกิจต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นการใช้ทหารช่างในการพัฒนาประเทศในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแนวทางและเป็นแนวความคิดหนึ่ง ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา การสร้างความเข้าใจ สร้างยอมรับการเข้าถึงประชาชน เพื่อให้เปิดใจรับรู้จากทุกส่วนที่เข้าไปในพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจและให้เกิดความร่วมมือของประชาชน ในการพัฒนาพื้นที่ต่อไปปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ยังคงปรากฏภาพและเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่อย่างต่อเนื่องนั้นเป็นปัญหาที่มีการสั่งสมมาเป็นเวลานานและมีความสลับซับซ้อนและสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ ทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมืองการปกครองภายในประเทศและปัญหาความชอบธรรมในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพของปัญหาสามารถแยกออกเป็นปัญหาการแบ่งแยกดินแดนซึ่งเป็นปัญหาหลักและปัญหาภัยแทรกซ้อนซึ่งเป็นปัญหาที่คอยซ้ำเติมและเสริมให้ปัญหาหลักมีความรุนแรงยิ่งขึ้น

การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกองทัพยังคงยึดถือและน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการแก้ไขปัญหา ด้วยสันติวิธีมาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินการตามแนวทางการเมืองนำ การทหาร โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาภัยกับภาครัฐมากขึ้น พร้อมทั้งให้ทุกหน่วยดำรงความหนักแน่นเอื้อ อีกทั้งเร่งขยายผลแห่งความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากปี 2559 ที่ผ่านมา โดยการแก้ไขปัญหาจะต้องมุ่งไปสู่

วัตถุประสงค์หลัก คือ การลดการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่เพื่อสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐต้องสามารถควบคุมพื้นที่และมีเสรีในการปฏิบัติ สำหรับการสนับสนุนแก้ไขปัญหามาตามแนวทางสันติวิธี โดยกระบวนการพูดคุยในทุกระดับจะต้องสอดคล้อง เกื้อกูลและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยให้ความสำคัญกับการเอาชนะทางยุทธศาสตร์มากกว่าผลแพ้ชนะทางยุทธวิธี ทั้งนี้จะใช้การดำเนินการปฏิบัติการเชิงรุกอย่างจริงจังเพื่อสลายโครงสร้างกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงในหมู่บ้านจัดตั้ง พร้อมกับการหยุดยั้งและลดจำนวนการขยายตัวของแนวร่วมในพื้นที่ให้สัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว รวมถึงการดำเนินการมาตรการเชิงรับเพื่อรักษาความปลอดภัยบุคคลและสถานที่ให้มีประสิทธิภาพ และต้องเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการด้านการข่าวและการต่อต้านข่าวกรองทั้งระบบ

ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นการแก้ไขปัญหามารุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามแนวทางการเมืองนำการทหาร เป็นการต่อสู้เพื่อแย่งชิงประชาชนให้กลับมาสนับสนุนฝ่ายเรา หรือให้ความร่วมมือกับฝ่ายเราให้มากที่สุด ตามแนวทางพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ช่างต้นมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานควบคู่ไปกับมาตรการทางด้านการทหารและด้านการข่าวในทุกขั้นตอน ได้แก่

เข้าใจ หมายถึงการให้ผู้ที่จะมาปฏิบัติทุกคนได้ศึกษาและทำความเข้าใจในปัญหาทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่อย่างถ่องแท้ในทุกด้านและทุกมิติเพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องตรงประเด็น อย่างน้อยจะต้องมีความรู้ในองค์ความรู้พื้นฐาน 5 ประการ คือ ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมอิสลาม การดำรงชีวิตประชาชนในพื้นที่ ประวัติศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งความเป็นมาของการต่อต้านกับอำนาจรัฐ การละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนโยบายและทิศทางการแก้ไขปัญหามาตราฐาน

เข้าถึง หมายถึง การให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ใช้ความพยายามอย่างขยันขันแข็งในการที่เข้าไปให้ถึงประชาชนหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายต่างๆ ซึ่งได้แก่ ผู้นำศาสนา และครูสอนศาสนา กลุ่มผู้นำชุมชน ฝ่ายปกครอง องค์การบริหารส่วนปกครองท้องถิ่น องค์การทางการเมือง และองค์กรจัดตั้งอื่นๆ กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรีและกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมต้องสงสัย เพื่อสร้างความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันจะนำไปสู่การร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหามาตราฐาน โดยการเข้าถึงนั้นจะต้องมีคุณภาพด้วยการเข้าไปคลุกคลีร่วมกิจกรรมต่างๆ สร้างความเป็นกันเอง ผูกมิตร รับฟังและช่วยแก้ไขปัญหามาตราฐานเดือดร้อนต่างๆ

พัฒนา หมายถึง เมื่อสามารถได้รับความร่วมมือจากประชาชนบ้างแล้ว ร่วมทั้งฝ่ายตรงข้ามที่เป็นกลุ่มแกนนำ และแนวร่วมเริ่มลดบทบาทลงแล้ว ก็จะเริ่มนำการพัฒนาเข้าดำเนินการโดยอาจขอความร่วมมือจากส่วนราชการต่างๆ เข้าไปดำเนินการเพื่อให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่างและหมู่บ้านสันติสุขอย่างถาวร และยั่งยืนตลอดไป สำหรับงานนั้นจำต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนามวลชนอย่างต่อเนื่อง และควรเริ่มต้นโดยการใช้กิจกรรมตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นกิจกรรมง่ายๆ และประชาชนเข้าร่วมได้จริง รวมทั้งเป็นประโยชน์ในแต่ละครอบครัว ทั้งนี้เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี และสร้างแนวทางจูงใจให้ประชาชนหันมาให้ความร่วมมือกับฝ่ายเราเร็วยิ่งขึ้น

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นยุทธศาสตร์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสี่ยงสร้างภูมิคุ้มกัน นำไปสู่การพึ่งตนเองได้ทั้งในระดับปัจเจกชน ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ด้วยการพัฒนาในทุกมิติจะต้องอยู่ภายใต้หลักการของความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คนชุมชน สังคม กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมจะทำให้เจ้าหน้าที่ได้คลุกคลีกับประชาชน เกิดความไว้วางใจกัน เกิดผลผลิตในระดับครัวเรือน ซึ่งกิจกรรมนั้นมีความแตกต่างกันในแต่ละสภาพพื้นที่ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อัตลักษณ์ของชุมชน ความถนัด สภาพเศรษฐกิจและการตลาดแต่ละแห่ง อีกทั้งในเวลาจำกัดการใช้กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางเลือกที่ดีในการเข้าถึง เพื่อลดช่องว่างและสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับศาสนาอิสลามที่เน้นความพอเพียงเป็นทุนเดิม เช่น การใช้จ่ายแต่พอดีกับฐานะ พอดีกับการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิต โดยยึดหลักการประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย ซึ่งอิสลามถือว่าความฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่ายเป็นลักษณะของมารร้ายจากยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาและยุทธศาสตร์การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รัฐบาลได้แปลงเป็นงานเพื่อต้องแบ่งเขตงานโดยมีกลุ่มงานหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาพื้นที่คือ งานพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีอาชีพที่มั่นคง เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศและระบบโลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ให้เหมาะแก่การลงทุน โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมและสาธารณูปโภค ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงจะต้องได้รับหลักประกันในการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะต้องได้รับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน ประชาชนจะต้องได้รับการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งรัฐจะต้องปรับปรุงมาตรฐานการให้บริการ ให้สามารถรองรับสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเหมาะสม¹

จากทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (Need Theories) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ระบุว่าบุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากความต้องการพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด พฤติกรรมของมนุษย์จำนวนมากมีแนวโน้มของบุคคลในการค้นหาเป้าหมายที่จะมีชีวิตของเขาที่จะทำให้ชีวิตของเขาได้รับความต้องการความปรารถนา และได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตตนเองที่เป็นที่กล่าวว่าการบรรลุความต้องการของแรงจูงใจเป็นหัวใจของทฤษฎีบุคลิกภาพของ Malow โดยเขาเชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการและเป็นการยากที่มนุษย์จะไปถึงขั้นของความพึงพอใจ และเมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้วก็จะยังคงเรียกร้องความต้องการความพึงพอใจสิ่งอื่นๆต่อไป ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการจะได้รับสิ่งต่างๆอยู่เสมอ ดังนั้นการที่บุคคลได้รับการตอบสนองทางได้พื้นฐานในความจำเป็นของชีวิต ย่อมเกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองได้รับการตอบสนองและจากทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory) ทฤษฎีนี้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่า เป็นการใช้ความพยายามเพื่อดำเนินการพัฒนาไปสู่การตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ที่จำเป็นสำหรับประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยความจำเป็นพื้นฐานเหล่านี้เป็นเรื่องที่กำหนดขึ้นสำหรับประชาชนในแต่ละชุมชนตามความเป็นจริงโดยใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีภายในประเทศเป็นหลัก ความจำเป็นขั้นพื้นฐานเหล่านี้ กำหนดขึ้นโดยคำนึงถึงสาเหตุที่แท้จริงของสภาพปัจจุบัน ของประชากรเป้าหมายเป็นอย่างไร กับคำนึงถึงเกณฑ์ความจำเป็นในทางหลักวิชาการ และภาวะการสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความจำเป็นของตนเอง ซึ่งจะตรงกับความต้องการของชุมชนเองก่อให้เกิดความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่²

การที่รัฐบาลจัดให้มีการใช้กำลังทหารเข้าไปพัฒนาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้งกันในพื้นที่และมีการก่อเหตุรุนแรงจนทำให้การพัฒนาพื้นที่ชนบททางสามจังหวัดชายแดนใต้บางส่วนไม่สามารถดำเนินการได้ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ดูเหมือนถูกทอดทิ้ง เป็นเงื่อนไขเพิ่มเติมเข้าไปอีก การเข้าไปรับบทบาทการพัฒนาพื้นที่ของทหารช่างตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจึงเป็นแนวทางที่ดี ที่จะทำให้ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนใต้เกิดความรู้สึกไม่ได้ถูกทอดทิ้งจากส่วนราชการ และประกอบกับการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนสายแพทย์ร่วมควบคู่กับสายงานช่างจะได้รับการตอบรับจากประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี และเกิดกิจกรรมร่วมกันหลายๆกิจกรรมในเวลาเดียวกัน สร้างความเป็นกันเองและสนิทสนมระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน ดังนั้นรูปแบบของการเข้าหาประชาชนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและขาดการพัฒนาใดๆในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ย่อมเหมาะสมกับงานในรูปแบบของการพัฒนาโดยการใช้งานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น งานสร้างถนนเข้าไปให้ถึงเพื่อสร้างความสะดวกให้กับพื้นที่ การขยายเขตความทั่วถึงในงาน

ระบบไฟฟ้า,ระบบประปา,ระบบชลประทาน เพื่อส่งเสริมงานสายอาชีพของประชาชนในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ สร้างความอยู่ดีมีสุขขึ้นพื้นฐานตาม ความจำเป็นพื้นฐานของชีวิตตามที่กล่าวข้างต้น ตามทฤษฎีความต้องการของ **Malow** และทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจ เปิดใจรับ สร้างการรับรู้ของประชาชน และจากประสบการณ์ตรงของผู้ทำวิจัย งานที่เข้าดำเนินการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้รับการตอบรับจากประชาชนในพื้นที่มากคืองานพัฒนาที่ทำความรู้กับการให้บริการสายแพทย์ เป็นงานที่ได้จากผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่

สำหรับภารกิจที่เหมาะสมกับงานด้านการพัฒนานั้น จากที่กล่าวไว้ข้างต้นประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังจะก้าวเข้าไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วแต่ด้วยประชาชนบางส่วนของประเทศไทยโดยเฉพาะพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ประชาชนในเขตชนบทในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและอยู่ในเขตอิทธิพลของผู้ก่อเหตุรุนแรง ยังประสบปัญหาความต้อการศึกษาและโรคภัยขาดการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน ตามความจำเป็นพื้นฐาน จึงเป็นโจทย์ที่สำคัญที่รัฐบาลต้องเร่งพัฒนา พื้นที่ต่างๆ ของประเทศให้ได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว รัฐบาลจึงต้องเตรียมแผนพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลได้ตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้น ต่อมาได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2504 ในการพัฒนาประเทศ ในแผนเหล่านี้บรรจุแนวความคิดและหลักการพัฒนาชนบทไว้ด้วย และยังคงใช้เป็นหลักในการพัฒนาชนบทตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ โดยหลักการดังกล่าวได้ถูกกำหนดแผนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรก สรุปได้สองประการคือ

1.การพัฒนาด้านวัตถุ คือการสร้างความสำเร็จให้แก่ชุมชนในชนบทในสิ่งที่เห็นชัดแจ้งเช่น ระบบการขนส่ง การชลประทาน การคมนาคม

2.การพัฒนาด้านจิตใจ คือการสร้างความสำเร็จให้ชุมชนโดยการให้การศึกษาอบรมประชาชนซึ่งเป็นส่วนประกอบอันสำคัญของชุมชนในรูปการให้การศึกษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการแก่บุคคลเพื่อให้บุคคลเหล่านั้น เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศต่อไป

ชุมชนชนบทในพื้นที่ต่างๆของประเทศไทยหรือพื้นที่ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศในหลายทัศนะคติกล่าวคือ ชนบทถือได้ว่าเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของรัฐที่ต้องได้รับการประกันความมั่นคง ความปลอดภัย ได้รับการเอาใจใส่ดูแล ทั้งทางเศรษฐกิจการเมือง สังคม จากองค์กรของรัฐ ไม่ว่าจะรัฐนั้นจะปกครองรูปแบบใดก็ตาม นอกจากนี้ ชนบทยังเป็นฐานการผลิตและทรัพยากรต่างๆซึ่งทำให้กลไกการผลิตของรัฐ

สามารถแปรสภาพเป็นสินค้าและบริการจำหน่ายและซื้อขายเป็นรายได้ของประเทศชาติ ภาพของข้อเท็จจริงของชนบทสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างและความล่าช้าหลังการขาด การพัฒนาหลายๆด้าน ไม่ว่าจะด้านการประกอบอาชีพ ด้านการสาธารณสุขหรือการศึกษา เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบทที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ด้านสังคมด้านการประกอบอาชีพ จำนวนประชากร ฯลฯ มีสาเหตุจากปัจจัยต่างๆ อาทิ มูลเหตุด้านสังคมและมูลเหตุด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงในชนบทต่อกลุ่ม สังคมชนบทมีระดับ ซึ่งก่อให้เกิดผลอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมนั้นๆ ในอัตราที่ไม่ เท่าเทียมกัน ขณะที่บางพื้นที่รับประโยชน์จากโอกาสและเอื้ออำนวยได้มากกว่าพื้นที่อื่นๆ³

การพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาชนบทใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ นั้นจัดว่าเป็นงาน ใหญ่มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมถึงประชาชนและแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศใน ภาพรวมและมีความต้องการการพัฒนาสูงซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกๆฝ่าย ทั้งส่วน ราชการ องค์กรเอกชนและประชาชน รวมทั้งต้องใช้งบประมาณทรัพยากรต่างๆอีก จำนวนมากที่จะนำไปพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการทหารเป็นสถาบันหลักที่ สำคัญสถาบันหนึ่งที่มีหน้าที่ในการรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติ และเป็นหลักประกัน ความมั่นคงของประชาชนทุกหมู่เหล่าได้รับประโยชน์จากความมั่นคง ความเรียบร้อยของ ประเทศ แต่ในปัจจุบันสถานการณ์การในโลกได้เปลี่ยนแปลงไป และมีแนวโน้มที่จะผ่อน คลายความตึงเครียดลดลง จึงมีเพียงการใช้กำลังทางการทหารเพื่อรักษาผลประโยชน์ของ ชาติด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะทางทะเล และตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ รวมทั้งการ พัฒนาประเทศ ตามนัยที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 72 ความว่ารัฐจะต้องมีกำลังทหารไว้เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคง ของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ของชาติ และการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเพื่อพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้บทบาทของทหารในการพัฒนาประเทศยังคงปรากฏอยู่ในพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์ ในพิธีถวายสัตย์ ปฏิญาณตน และสวนสนาม เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2543 ความว่า "หน้าที่ที่สำคัญที่สุดของ ทหารดูกันอย่างไรก็เหมือนคือการรบ หรือการทำสงครามต่อสู้กับศัตรูของชาติ แต่ถ้าดูกันให้ ชัดๆตามความจริงแล้วจะเห็นว่า หน้าที่รบเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น เพราะการป้องกัน รักษาเอกราชอธิปไตยของชาติ และความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนั้น นอกจากจะต้องมี กำลังรบที่เข้มแข็งพร้อมมูลแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้บ้านเมืองเกิดความเจริญ มั่นคงขึ้นทุกด้านอยู่ตลอดเวลาด้วย ทหารจึงต้องรับภาระสำคัญอีกประการหนึ่งควบคู่กัน ไปด้วยกับการรบได้แก่การพัฒนาซึ่งหมายถึงการพัฒนาทั้งทางด้านกิจการทหารโดยตรงและ

ด้านอื่นๆทั้งหมดเท่าที่ทหารจะสามารถร่วมมือช่วยเหลือหรือสนับสนุนได้⁴ และพระบรมราชโองการในพิธีพระราชทานกระบี่ และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศและวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า เมื่อ 29 เมษายน 2536 ความว่า “เนื่องจากปัจจุบันสภาวะที่เรียกว่าสงครามเย็นยุติไปแล้ว จึงมีความเข้าใจอย่างหนึ่งเกิดขึ้นว่า ภารกิจของทหารหมดสิ้นความสำคัญลงไปพร้อมกันด้วย แท้จริงหน้าที่ของทหารหาได้หมดสิ้น หรือลดความสำคัญลงไป เหตุเพราะภัยอันตรายและความไม่เป็นปกติต่างๆ ยังคงคุกคามแผ่ขยายอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่ง ดังที่เห็นจากวิกฤตการณ์อันเกิดขึ้นทั่วโลกในบัดนั้น เพราะฉะนั้นทหารทุกคนยังต้องระมัดระวังปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เข้มงวดและรอบคอบยิ่งขึ้นอีกเป็นทวีคูณ ทหารนั้นมิใช่มีหน้าที่ใช้ศาสตราวุธทำสงครามแต่ประการเดียว หากแต่ยังต้องปฏิบัติภารกิจด้านกิจการพลเรือน คือใช้ความรู้ความสามารถความคิด จิตวิทยา และความเฉลียวฉลาดซึ่งอาจรวมเรียกว่าอาวุธทางปัญญา เข้าปฏิบัติหน้าที่พัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความปลอดภัยในชีวิต มีขวัญและกำลังใจที่จะสร้างชาติ ความเจริญ ความมั่นคง ให้แก่ตนเองและส่วนรวมอีกประการหนึ่งด้วย⁵

ทั้งนี้เนื่องจากทหารมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ และช่วยเหลือประชาชนหลายประการอาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีมาตั้งแต่สมัยสร้างชาติจนถึงปัจจุบัน ในอดีตยามศึกสงครามประชาชนก็มาเป็นทหารและในยามบ้านเมืองเป็นปกติสุขทหารบางส่วนก็กลับไปเป็นพลเรือน ประกอบอาชีพตามที่ถนัดในท้องถิ่นของตนและทหารก็เป็นกำลังพลที่มีระเบียบ มีวินัย มีความรู้ความสามารถ มีการจัดองค์กรที่ดี มียานพาหนะและมีเครื่องมือกลไกสำคัญของรัฐ ที่รัฐสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี

บทบาทของทหารที่ใช้ในการพัฒนาที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือในพระราชดำรัส พระราชทานล้วนเป็นเครื่องยืนยัน บทบาทในด้านการพัฒนาประเทศของกองทัพ ซึ่งเหล่าทหารที่รับผิดชอบงานด้านนี้ ส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในหน่วยงานที่จัดขึ้นเพื่อทำงานด้านนี้โดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ของกองบัญชาการทหารสูงสุดหรือ นทพ.บก.ทหารสูงสุด, กองพลพัฒนา, กองพลทหารช่าง, กรมการทหารช่าง หน่วยงานทหารเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานทหาร ที่มีการใช้การปฏิบัติงานด้วยการใช้เครื่องมือหรือยุทโธปกรณ์สายงานก่อสร้างและจะเป็นทหารในเหล่าทหารช่างเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการเขียนงานวิจัยในหัวข้อ “บทบาททหารช่างต่อการพัฒนาประเทศในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ผู้เขียนจึงขอพูดถึงหน่วยทหารที่ทำงานด้านงานช่างคือ เหล่าทหารช่างโดยตรง ซึ่งทหารช่างในส่วนของกองทัพบก หน่วยงานที่เป็นหน่วยหลักก็คือ

กรมการทหารช่างซึ่งมีประวัติการจัดตั้งหน่วยงานทหารช่างมาตั้งแต่สมัยพระจุลจอมเกล้าฯ ได้ทรงโปรดให้จัดตั้งกองทหารอินนิเนียขึ้น เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2418 เพื่อทำหน้าที่ในการกรุยแนวปักเสาและวางสายโทรเลข จากกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดสมุทรปราการ เป็นระยะทาง 28 กิโลเมตร ทำให้ประเทศไทยมีเครื่องสื่อสารที่ทันสมัย ใช้เป็นครั้งแรก กองทหารอินนิเนียนี้ จึงถือเป็นกำเนิดของเหล่าทหารช่างและเหล่าทหารสื่อสารในปัจจุบัน

กรมการทหารช่างมีภารกิจหน้าที่ในการเป็นหน่วยแม่ในสายงานวิทยาการของเหล่า มีหน้าที่วางแผนงาน อำนวยการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิต จัดทำ ซ่อมบำรุงและบริการสายทหารช่าง กำกับดูแลเกี่ยวกับงานก่อสร้างและงานซ่อมแซมที่ได้รับมอบหมาย กำหนดหลักนิยม จัดทำตำรา การฝึกและศึกษาของเหล่าทหารช่าง โดยมีเจ้ากรมการทหารช่างเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ไว้ว่า “กรมการทหารช่าง เป็นกลไกของกองทัพบก ด้านกิจการทหารช่างที่มีความพร้อมในการป้องกันประเทศการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และประชาชนอย่างยั่งยืน” โดยยึดหลักค่านิยมขององค์กรไว้ดังนี้ การปฏิบัติงานอย่างมีศักดิ์ศรี ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและทุ่มเทให้แก่งานภายใต้กฎ ระเบียบ วินัย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและส่วนรวมมากกว่าตนเอง การเป็นทหารอาชีพ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ดีที่สุดเพื่อผลสัมฤทธิ์ของงานซึ่งจะก่อให้เกิดความภูมิใจในการทำงาน ประกอบด้วยความมีวินัย ความเป็นผู้นำ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ความซื่อสัตย์และการสร้างนวัตกรรม ความจงรักภักดี การยึดมั่นในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งการแสดงออกถึงความเสียสละในการพิทักษ์รักษาสถาบันให้คงอยู่ตลอดไป ความกล้าหาญ ลักษณะนิสัยที่เข้มแข็ง กล้าที่จะรับผิดชอบต่อการรักษาปกป้อง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และอธิปไตยของชาติโดยไม่เกรงกลัวต่ออันตรายใดๆ การทำงานที่เป็นทีม การทำงานร่วมกันด้วยความเคารพเชื่อถือ มีจุดมุ่งหมายร่วมกันเป็นหมู่คณะ ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งการทำงานเป็นทีมมีความหมาย ประกอบด้วยการบูรณาการ การปฏิบัติงานร่วมกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การยึดระบบอาวุโส การปลูกฝังอุดมการณ์ ระเบียบวินัยและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันโดยยึดระบบอาวุโส เพื่อสร้างความสามัคคีการมีน้ำใจ ให้เกียรติให้การยอมรับเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน⁶

การที่จะทำให้การปฏิบัติงานของกำลังพลเหล่าทหารช่างสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจข้างต้นให้บรรลุผลสำเร็จได้ต้องอาศัยขีดความสามารถของกรมการทหารช่างในการพัฒนาบุคลากร ที่มีคุณภาพ การพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพการ

ทำงานของกำลังพลให้สามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กร เพื่อที่ช่วยเสริมสร้างความเจริญเติบโตทรัพยากรบุคคลและองค์กรในปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาบุคลากรเป็นการจัดการให้กำลังพลเหล่าช่างได้รับประสบการณ์ และการเรียนรู้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งในอันที่จะนำมาซึ่งการปรับปรุงความสามารถในการปฏิบัติงานและส่งเสริมความก้าวหน้าของกำลังพลและยังรวมถึงการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นและได้รับการออกแบบที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การบริหารและพัฒนาบุคลากรเหล่าช่าง

การที่จะกระทำภารกิจหลักให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพนั้นหน่วยงานจำเป็นจะต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับงาน ดังนั้นการบริหารทรัพยากรบุคคล จึงจัดเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงาน เพราะบุคลากรเป็นผู้จัดหา และใช้ทรัพยากรบริหารอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการซึ่งถ้าองค์กรเริ่มต้นด้วยการมีบุคลากรที่ดีมีความสามารถ ปัจจัยด้านอื่นๆ ก็จะได้ตามมา ดังนั้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์การการบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคคลที่ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดขององค์การเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การพร้อมทั้งดำเนินการธำรงรักษาและพัฒนาให้ทรัพยากรบุคคล ขององค์การมีคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยมีภารกิจหลัก ได้แก่ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์การกำหนดงาน หรือออกแบบงาน การวิเคราะห์งาน การสรรหา การคัดเลือก การประเมินผลพนักงาน การฝึกอบรม และพัฒนา ค่าตอบแทน สุขภาพ และความปลอดภัย การพ้นจากงาน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องรับผิดชอบต่อการจัดการทรัพยากรบุคคลของเหล่า

การพัฒนากำลังพล หรือการพัฒนาคนในกองทัพ เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้กำลังพลมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานอันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งการพัฒนา กำลังพลเป็นการดำเนินการที่จะเสริมสร้าง และเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีในการทำงาน อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน การพัฒนากำลังพลเป็นกระบวนการที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่องกันไปตลอดระยะเวลาที่อยู่ในหน่วยงาน เพราะวิทยาการ และเทคนิคในการทำงานได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว ตลอดจนเจ้าหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานก็จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่ทั้งนี้กำลังพลของกองทัพเองก็ต้องให้ความสนใจ และมีความต้องการที่จะพัฒนาเองด้วย⁷

การพัฒนาบุคคล คือ วิธีการทำให้บุคคลเจริญ มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความสามารถ สุขภาพกาย สุขภาพจิต สภาพความเป็นอยู่ และสวัสดิการต่างๆ วิธีการพัฒนาบุคคลมีหลายวิธีที่นิยมปฏิบัติกันมากมีดังนี้⁸

1. การสอนงาน เป็นการแนะนำช่วยเหลือให้บุคลากรที่ได้รับการสอนมีประสบการณ์
2. การส่งไปศึกษาดูงาน ทำให้บุคลากรได้เห็นการปฏิบัติงานเป็นตัวอย่าง จะได้เห็นของจริงมีโอกาสได้ซักถามปัญหากับผู้
3. การส่งไปศึกษาต่อ เป็นการพัฒนาบุคลากรที่ดีวิธีหนึ่ง เพราะบุคลากรได้มีโอกาสไปหาความรู้ เพิ่มทักษะเกี่ยวกับงานที่ได้รับผิดชอบอยู่
4. การมอบอำนาจความรับผิดชอบให้สูงขึ้น เป็นการพัฒนาบุคลากรให้เรียนรู้งานผู้ได้รับมอบอำนาจจะต้องศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติเป็นอย่างดี จึงจะสามารถตัดสินใจทำงานตามที่ได้รับมอบอำนาจได้
5. การสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่ เป็นการทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้งานมากขึ้น จะเกิดผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี
6. การให้ทำหน้าที่ผู้ช่วย เป็นการฝึกให้บุคคลที่ได้รับมอบหมายได้เรียนรู้งานในตำแหน่งที่สูงขึ้น
7. การให้รักษาการแทน ใช้กับตำแหน่งต่างๆ ที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นไม่อาจปฏิบัติราชการได้ผู้ทำหน้าที่รักษาการแทนมีความรับผิดชอบ และการปฏิบัติงานทุกอย่างเป็นงานในตำแหน่งหน้าที่ของผู้ที่ดำรงตำแหน่งนั้น
8. การให้เข้าร่วมประชุมในโอกาสต่างๆ เป็นวิธีที่ช่วยพัฒนา บุคลากรที่เข้าร่วมประชุมได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับผู้ร่วมประชุม
9. การจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นเอกสารที่แสดงวิธีการ ขั้นตอน รายละเอียดของแต่ละแผนกงาน ทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ
10. การฝึกงานระหว่างการศึกษาอบรม ในระหว่างที่บุคคลศึกษาอบรมตามหลักสูตรต่างๆ มักมีการฝึกงานอยู่ด้วย ทำให้บุคลากรได้เรียนรู้งาน ได้สัมผัสงานที่แท้จริง ได้ฝึกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ทำให้ผู้ฝึกงานเกิดแรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทักษะ และเจตคติที่ดี
11. การสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาบุคลากร เป็นการฝึกให้บุคคลมีความคิดริเริ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ ในการติดต่อกับบุคคลอื่น มีแนวความคิด และประสบการณ์จากการจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรม
12. การฝึกอบรม เป็นการพัฒนาบุคลากรที่นิยมทำกันมาก และถ้าจัดได้ดีจะเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรที่ดีที่สุด

การฝึกอบรม (Training) เป็นวิธีการเพิ่มพูนสมรรถภาพของการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านความคิด ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ การฝึกอบรมโดยทั่วไปแล้ว มีวัตถุประสงค์ 4 อย่าง คือ

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และแนวคิดใหม่ๆ
2. เพื่อเพิ่มทักษะ และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสม
4. เพื่อเปลี่ยนเจตคติให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร วิธีการ

ฝึกอบรม เป็นการถ่ายทอดความรู้ กระตุ้นให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็น การแนะนำการปฏิบัติงานมีวิธีการกระทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของความรู้ รูปแบบงานสื่อในการถ่ายทอดวิธีการฝึกอบรมอาจจำแนกได้ดังนี้⁹

การพัฒนากำลังพลเหล่าช่างจึงมีความจำเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นเหล่าที่ต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะที่ต้องใช้เครื่องมือช่าง ต้องใช้การฝึกฝนยาวนานจนกว่าจะมีความชำนาญในการใช้เครื่องมือ จึงสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะนำมาซึ่งประสิทธิผลการทำงาน สำหรับด้านแนวโน้มของการมอบการกิจ ที่จะให้กับเหล่าในทางด้านการยุทธแล้วคงหนีไม่พ้น การสนับสนุนหน่วยกำลังรบแบบใกล้ชิด โดยเฉพาะคำกล่าวที่ว่าเหล่าทหารที่ เมื่อมีการรบจะเป็นเหล่าทหารที่ไปก่อน และกลับทีหลังเพื่อน (ไปก่อนกลับทีหลัง) เพื่อทำการสนับสนุนหน่วยกำลังรบให้สามารถเคลื่อนย้ายกำลังเข้าทำการยุทธได้สะดวกและทันต่อสถานการณ์ พร้อมกันนั้นในการรบด้วยวิธีรับเหล่าทหารช่างก็มีหน้าที่ๆ จะสกัดกั้นและยับยั้งการเคลื่อนย้ายของฝ่ายข้าศึกด้วยการจัดทำระบบป้องกันคือ งานป้อมสนาม ระบบฉากขัดขวางซึ่งทางยุทธเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมากๆ เพื่อเพิ่มความอยู่รอดในสนามรบและสร้างความได้เปรียบทางการยุทธให้กับกำลังฝ่ายเราในการรบกับข้าศึก ด้านงานในการพัฒนาประเทศนั้นเหล่าช่างเป็นเครื่องแก้ปัญหาได้ดี ที่จะป็นหน่วยที่ทำงานด้านกิจการพลเรือนด้วยการใช้งานการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดความสะดวกสบายให้กับประชาชนในพื้นที่ ทำให้เป็นเครื่องมือการเข้าถึงประชาชนได้ดี ด้วยเป็นหน่วยงานที่จะสามารถสร้างประโยชน์และตอบสนองสายงานสาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐานให้กับประชาชน สร้างความร่วมมือร่วมใจและสร้างคามสนิทสนม เป็นหน่วยเปิดการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่เสี่ยง พื้นที่สีแดงที่มีปัญหาด้านความมั่นคง งานที่เหล่าช่างเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้เป็นเครื่องการันตีถึงผลสำเร็จของการใช้เหล่าทหารช่างเปิดการเข้าถึงประชาชน ประกอบการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนด้านการแพทย์ การสาธารณสุข ส่งผลดีกับการทำงานร่วมกันกับหน่วยในพื้นที่

การพัฒนากำลังพลของหน่วยงานเหล่านี้หากจะดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพเหมาะสมเป็นการปูพื้นฐาน ในการพัฒนาการเข้าถึงประชาชนจึงต้องพัฒนากำลังพลให้มีความสามารถ โดยเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกกำลังพลทั้งนายทหารประทวนและนายทหารสัญญาบัตร เสริมสร้างการเรียนรู้ ด้วยการฝึกศึกษาจนเกิดความชำนาญการและต้องได้รับมอบหมายงานให้ดำเนินการเป็นประจำเพื่อให้กำลังพลคุ้นเคยและมีจิตสำนึกในงานที่ได้รับ และหน้าที่ๆรับผิดชอบ และเมื่อมีกำลังพลที่ดีแล้ว ย่อมหนีไม่พ้นที่ต้องมีเครื่องมือที่ดีทันสมัย ซึ่ง ณ ปัจจุบันเครื่องมือ ยุทธโศภณ์ของเหล่าทหารช่างยังขาดการพัฒนา เกี่ยวกับความเหมาะสมและขาดความพอเพียงในการจัดหาทดแทนยุทธโศภณ์ที่ชำรุดและล้าสมัย การจัดหาที่เน้นของดีราคาต่ำ ทำให้ยุทธโศภณ์สายทหารช่าง มีความหลากหลายของชนิดและหลากหลายยี่ห้อ ทำให้ยากแก่การซ่อมบำรุง,ส่งกำลังและการใช้งาน การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงต้องมีการศึกษาผลกระทบดังกล่าว เพื่อช่วยให้การพัฒนาสายงานเหล่าทหารช่าง ให้มีความพร้อมทั้งกำลังพลและยุทธโศภณ์ ก่อให้เกิดความพร้อมรบและความพร้อมต่อการรับภารกิจการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้การใช้งานเหล่าและการพัฒนาเหล่าช่างควรมีการศึกษาความเหมาะสมในการใช้งานเพื่อไม่ให้งานพัฒนาที่อยู่ในเกณฑ์ที่ภาคเอกชนสามารถดำเนินการได้หรือสามารถปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายทหารได้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานร่วมกับภาคเอกชนในพื้นที่ การใช้งานที่เกินขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน จะทำให้ภารกิจที่รับมอบหมายอาจพบกับอุปสรรคความไม่เรียบร้อยทันเวลาและสถานการณ์ ดังนั้นการใช้งานด้านการพัฒนาประเทศจึงมีความเหมาะสมที่จะใช้ในสถานการณ์ที่พื้นที่นั้นภาคเอกชนในพื้นที่นั้นไม่สามารถดำเนินการได้หรือเป็นพื้นที่เสี่ยง เช่น 3 จังหวัดชายแดนใต้หรือพื้นที่บริเวณแนวชายแดนหรือสถานการณ์เร่งด่วน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งงานที่รับมอบภารกิจโดยตรงหรืองานที่สนับสนุนปฏิบัติการร่วมกับภาคเอกชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นที่ได้นำเสนอบทความมา การใช้งานพัฒนาเพื่อเข้าถึงประชาชนจึงมีความเหมาะสมในการใช้ ซึ่งได้ผลดีมากในการเข้าถึงประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้โดยการปฏิบัติงานร่วมงานทหารที่มีความสามารถทางด้านงานกิจการพลเรือน,ด้านสายงานแพทย์,สายงานด้านการปฏิบัติการจิตวิทยา,หน่วยงานรบพิเศษ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานและภารกิจที่ควรมอบให้กับหน่วยงานทหารช่างจึงควรใช้ให้ถูกต้องกับจังหวัดสถานการณ์ เพื่อไม่ให้เป็นการปฏิบัติงานในลักษณะแย่งงานภาคเอกชนมาทำ งานที่มอบจึงควรเป็นงานในพื้นที่เสี่ยงเช่น สามจังหวัดชายแดนภาคใต้,พื้นที่เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยควรที่เป็นโครงการที่ประชาชนในพื้นที่มีความต้องการและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้นๆ ด้านการพัฒนาคุณสมบัติของหน่วยจึงต้องยึดการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของเหล่าเป็นหลัก โดยเน้นการปฏิบัติงานตามหลักค่านิยม ที่กำหนดไว้ เน้น

การพัฒนาบุคลากรของเหล่าให้มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่องานและหน้าที่ๆรับ
มอบหมายควบคู่กับการการพัฒนาความพร้อมทางด้านยุทธโศปกรณ์ให้มีทันสมัย ง่ายต่อ
การใช้งาน ง่ายต่อการส่งกำลังบำรุงด้านการซ่อมแซมหรือการจัดมาทดแทน ด้วย
การศึกษาหาแนวทางให้ได้มาซึ่งยุทธโศปกรณ์ที่ทรงคุณค่าต่อการปฏิบัติงาน “การไปก่อน
กลับทีหลัง” ของเหล่าทหารช่างจะเกิดความสุขบูรณ์พร้อมรับมอบภารกิจที่จะเกิดขึ้นใน
อนาคต

เอกสารอ้างอิง

¹ ธีรรัฐภูมิ หอมวิเศษวงศา , พันเอก. การปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนใต้ของฝ่ายกิจการพลเรือน [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล].กรุงเทพฯ ฯ : วิทยาลัยการทัพบก; 2559.

² สาธิต วีระสมวงศ์ , พันเอก. การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนทหารช่างกรมการทหารช่าง [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล].กรุงเทพฯ ฯ : วิทยาลัยการทัพบก; 2559.

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ เกตุกานต์ อำไพ, ร้อยเอก. "บทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด (นทพ.บก.ทหารสูงสุด)ในการพัฒนาประเทศ:ศึกษาเฉพาะกรณี หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 13" สำนักงานพัฒนาภาค 1 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (นทพ.13 สนภ.1 นทพ);2545.

⁵ เรื่องเดียวกัน.

⁶ สาธิต วีระสมวงศ์ , พันเอก. การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนทหารช่างกรมการทหารช่าง[เอกสารวิจัยส่วนบุคคล].กรุงเทพฯ ฯ : วิทยาลัยการทัพบก; 2559.

⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁸ เรื่องเดียวกัน.

⁹ เรื่องเดียวกัน.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอก สมโชค จันทาสี

วัน เดือน ปีเกิด 14 ธันวาคม 2511

ประวัติสำเร็จการศึกษา

- พ.ศ.2529 มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี
- พ.ศ.2536 ปริญญาตรีสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บัณฑิต(วิศวกรรมโยธา)ทบ.
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก
- พ.ศ.2536 หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารช่าง รุ่นที่63โรงเรียนทหารช่าง
กรมการทหารช่าง จังหวัดราชบุรีพ.ศ. 2541หลักสูตรชั้นนายพัน
เหล่าทหารช่าง รุ่นที่ 40โรงเรียนทหารช่างกรมการทหารช่าง
จังหวัด ราชบุรี
- พ.ศ.2545 หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบกชุดที่ 80 โรงเรียน
เสนาธิการทหารบกกรุงเทพมหานคร
- พ.ศ.2550 ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหาร
ศาสตร์ NIDA

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ.2536-2539 ผบ.มว.ก่อสร้างทั่วไปกองพันทหารช่างที่ 202
- พ.ศ.2539-2541 ผบ.มว.งานดิน กองพันทหารช่างที่ 202
- พ.ศ.2541-2542 รอง ผบ.ร้อยก่อสร้างทั่วไปกองพันทหารช่างที่ 202
- พ.ศ.2542-2544 ผบ.ร้อยก่อสร้างทั่วไป กองพันทหารช่างที่ 202
- พ.ศ.2544-2545 ประจำ รร.สธ.สบส.ทบ.
- พ.ศ.2545-2547 ผบ.ร้อยก่อสร้างทั่วไป กองพันทหารช่างที่ 202
- พ.ศ.2547-2548 วิศวกรก่อสร้าง กองพันทหารช่างที่ 202
- พ.ศ.2548-2549 ทน.ฝ่ายกำลัง พลกองพลพัฒนาที่ 2
- พ.ศ.2549-2550 วิศวกรโยธา กองพันทหารช่างที่ 202
- พ.ศ.2550-2554 ผบ.ช.พัน 201
- พ.ศ.2554-2557 เสธ.ช.2

พ.ศ.2557-2559 รองเสธ กองพลพัฒนาที่ 2

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2559-2560 รอง ผบ.ช 2